

El desajustament entre l'oferta i la demanda de mà d'obra

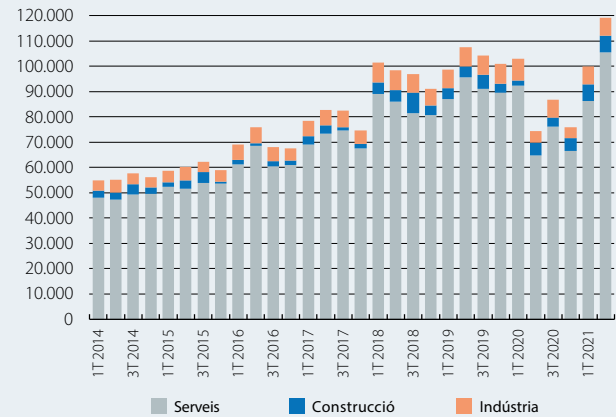
Malgrat que tot continua apuntant al fet que, en els propers trimestres, l'activitat creixerà amb força, han aparegut alguns factors que podrien limitar la velocitat de recuperació de l'economia. Entre aquests factors, destaquen les disruptcions en les cadenes globals de subministrament, derivades dels colls d'ampolla en el transport mundial i de l'escassetat d'alguns components, o el fort encariment de l'energia, amb el consegüent repunt dels costos de producció. Un altre factor, que ha rebut menys atenció, però que també podria limitar la velocitat a la qual es recuperarà l'activitat, és el desajustament que es comença a detectar al mercat de treball. Segons es desprèn de l'anàlisi de les vacants, les ofertes noves de treball no cobertes han anotat un creixement notable des del final del 2020 i, en el 2T 2021, ja vorejaven les 120.000, la xifra més alta de l'última dècada.

Com s'observa al segon gràfic, aquest és un fenomen extensible a altres països del nostre entorn. Malgrat que, en termes relatius (en proporció del total d'ocupats), el problema no sembla tan greu, ja que les xifres a Espanya són molt inferiors a les de la resta, la situació crida l'atenció per diversos motius: no solament es produeix en una fase molt inicial de la recuperació, quan l'ocupació amb prou feines ha recuperat els nivells previs a la crisi, sinó que Espanya continua tenint una de les taxes d'atur més elevades de les economies desenvolupades: en concret, el 15,3% de la població activa, la segona més alta de la UE, només per darrere de Grècia. El comportament del mercat laboral també contrasta amb l'observat al començament del 2014, quan tot just s'acabava de superar la recessió del 2008-2013, quan la taxa d'atur era 10 punts superior i les vacants no arribaven a les 55.000 (amb una taxa de vacants a la vora dels mínims històrics).

Com és ben sabut, és normal que, en una economia, es mantinguin certs nivells de vacants i d'atur, ja que és necessari un període d'adaptació o de recerca per aconseguir una feina i cobrir una vacant.¹ A més a més, al llarg del cicle econòmic, se sol observar una relació inversa entre l'evolució de la taxa d'atur i la del nombre de vacants. És a dir, quan la taxa d'atur augmenta (disminueix), el nombre de vacants se sol reduir (augmentar).² Intuïtivament, durant les recessions, augmenta el nombre de persones

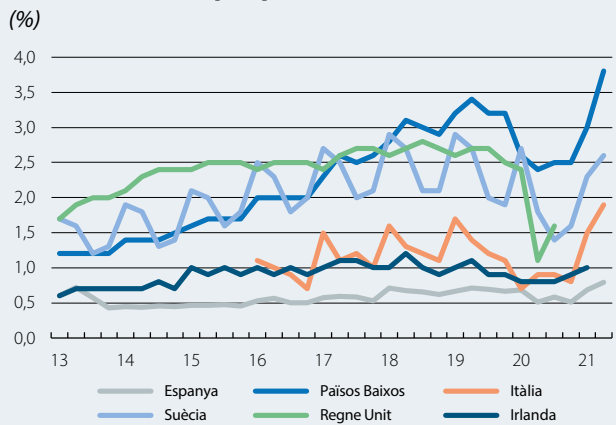
1. Banc d'Espanya (2001), «Desocupación y vacantes: una aproximación a los desajustes del mercado de trabajo», Boletín Económico, setembre.
 2. Aquesta relació inversa entre vacants i atur es reflecteix en el pendent negatiu de la corba de Beveridge, que va aparèixer per primera vegada a Dow i Dicks-Mireaux (1958), «The excess demand for labour: a study of conditions in Great Britain, 1946-1956», Oxford Economic Papers, volum 10, núm. 1. Els desplaçaments cap a fora de la corba impliquen una menor capacitat d'ajust (o, el que és el mateix, un funcionament menys eficient) del mercat de treball, la qual cosa es tradueix en augmentos del nombre de vacants per a cada nivell d'atur.

Espanya: vacants per sectors d'activitat (Nombre)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE (ETCL).

Taxa de vacants per països (%)

Nota: La taxa de vacants mesura la proporció de llocs vacants sobre el total de llocs ocupats, inclosos els vacants.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades d'Eurostat.

que busquen feina i hi ha menys llocs de treball disponibles. En les circumstàncies actuals, per què la demanda insatisfeta de mà d'obra no solament no es redueix, sinó que està augmentant? Hi ha diversos factors que ho poden explicar. En part, això pot ser degut a la frenada de la immigració, a conseqüència de les limitacions als moviments transfronterers generades per la pandèmia, que podrien estar afectant la mà d'obra disponible en algunes activitats, com l'agricultura, l'hoteleria, l'oci, la neteja o les cures personals. Aquest desequilibri hauria de ser transitori i s'hauria de resoldre a mesura que es vagin recuperant els fluxos migratoris.

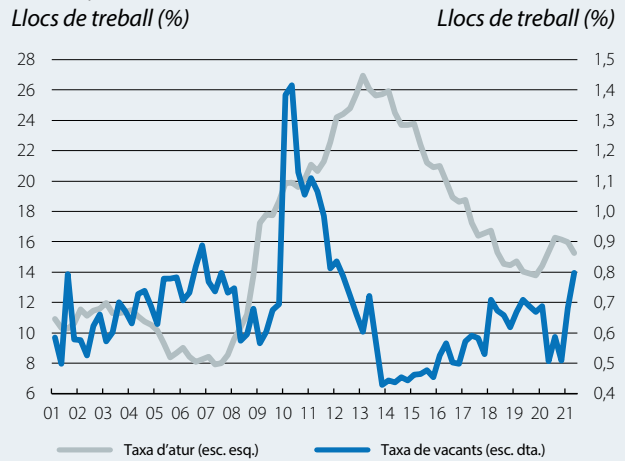
Però el desajustament del mercat laboral també respon a un desacoblament creixent entre la formació i la qualificació dels demandants de feina i els perfils que busquen les empreses. Entre els factors que condicionen l'activitat empresarial, estan sorgint dificultats associades a la dis-

ponibilitat de mà d'obra, sobretot en algunes branques terciàries (informació i comunicacions, transport i hoteleria) i, amb especial intensitat, a la construcció.³ A més a més, en els pròxims anys, és d'esperar que el procés de transformació i de modernització de l'economia augmenti la demanda de treballadors amb perfils tècnics, com especialistes en estructures energètiques, analistes de dades o especialistes en logística, la qual cosa podria agreujar el desajustament del mercat laboral.

Són diverses les vies per reduir la intensitat i la durada d'aquests desajustaments i, per tant, per aconseguir un funcionament més eficient del mercat laboral. Cal millorar l'ocupabilitat dels treballadors, adequant l'oferta acadèmica a les necessitats del mercat, potenciant la formació professional i reorientant les polítiques actives d'ocupació, i també ens hem d'assegurar que els incentius a la recerca de feina siguin sempre els adequats. En un context en què es posa de manifest la necessitat d'incrementar la inversió perquè l'oferta productiva sigui capaç d'adaptar-se als nous patrons de creixement, la inversió en capital humà també serà fonamental per no generar un altre coll d'ampolla.

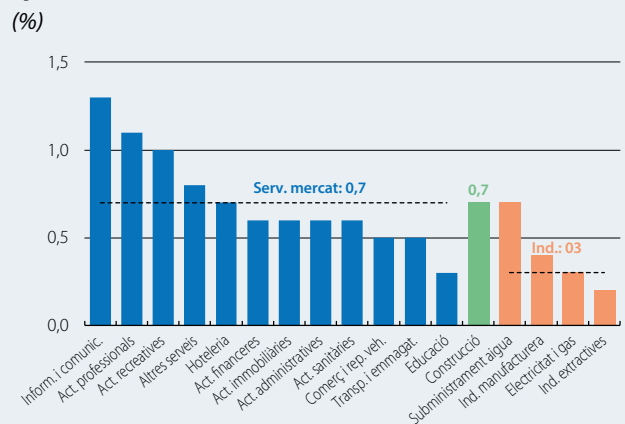
Nuria Bustamante i Sergio Díaz Valverde

Espanya: taxa de vacants versus taxa d'atur

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE i d'Eurostat.

Espanya: taxa de vacants per sectors i per activitats

Nota: Dades del 2T 2021.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades d'Eurostat.

3. Banc d'Espanya (2021), «Encuesta a las empresas españolas sobre la evolución de su actividad (EBAE), cuarta oleada», Boletín Económico, núm. 3.